

Brüssel, 25. november 2024
(OR. en)

15569/24

SOC 832
EMPL 583
GENDER 251
ECOFIN 1363
EDUC 437

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Terviklikud lahendused demograafilistele probleemidele: lapsevanemate toetamine ning noorte ja vanemate põlvkondade kasutamata potentsiaali avamine – <i>Poliitiline mõttevahetus</i>

Pidades silmas tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu 2. detsembri 2024. aasta istungil ülalnimetatud teemal toimuvat poliitilist mõttevahetust, esitatakse delegatsioonidele lisas eesistujariigi koostatud suunisdokument.

Terviklikud lahendused demograafilistele probleemidele: lapsevanemate toetamine ning noorte ja vanemate põlvkondade kasutamata potentsiaali avamine*Poliitiline mõttevahetus*

Demograafilistel muutustel on suur mõju Euroopa Liidu ühiskonnale ja inimkapitalile. Need mõjutavad meie majandust tervikuna ning meie territoriaalset ja sotsiaalset ühtekuuluvust. Euroopa elanikkond vananeb ja hakkab varsti vähenema. Aastaks 2050 on ELi eeldatav osakaal maailma rahvastikus alla 5%. Nendel demograafilistel suundumustel võib olla märkimisväärne mõju ELi pikaajalisele konkurentsivõimele. Kui sellised suundumused püsivad, võivad need süvendada tööjõupuudust ning avaldada survet riikide eelarvetele ja sotsiaalkindlustussüsteemidele. Lisaks jätkusuutlikkusega seotud probleemidele avaldavad need suundumused suurt mõju ka tootlikkusele.

Demograafilisi muutusi mõjutavad suuresti individuaalsed valikud. Seetõttu peaks ELi ja liikmesriikide poliitika peamine eesmärk olema toetada üksikisikuid muu hulgas isikliku karjääri ja pereeluga seotud püüdluste saavutamisel.

Lapsevanemate toetamine praeguste pakiliste demograafiliste probleemide taustal

Eespool nimetatud probleeme silmas pidades tuleks erilist tähelepanu pöörata lapsevanemate igakülgse toetamise tõhustamisele, et luua peresõbralikum keskkond, milles käsitletak vananemise ja väheneva sündimuse sotsiaal-majanduslikku mõju. Sellises keskkonnas tuleks arvesse võtta töö- ja eraelu tasakaalu ning soolise võrdõiguslikkuse parandamise eeliseid, võimaldades mõlemal vanemal ehk nii naistel kui ka meestel teha tasustatud tööd. Poliitika kujundamisel tuleks uurida ja tõhustada selliseid meetmeid nagu piisavalt hüvitatud ja paindliku vanemapuhkuse, sealhulgas isapuhkuse, taskukohase, kättesaadava ja kvaliteetse lapsehoiu ja pikaajalise hoolduse tugevdamine, ning meetmeid, mis hõlbustavad juurdepääsu taskukohasele, inimväärsele ja kestlikule eluasemele.

Üksikisikute ja vanemate toetamisel töö- ja eraelu ühitamisel on oluline kaaluda vajadustel põhinevat lähenemisviisi, mis tähendab paindlikku ja kohanduvat raamistikku, milles seatakse esikohale töötajate erinevad isiklikud ja tööalased vajadused ja käsitletakse neid, edendades samal ajal hoolduskohustuste võrdset jagamist naiste ja meeste vahel ning töö- ja hoolduskohustuste ühitamist. Sellises lähenemisviisis juhitakse tähelepanu sellele, kui oluline on mõista ja arvesse võtta üksikisikute erivajadusi, et suurendada nende heaolu. See hõlmab ELi kodanike konkreetsete asjaolude, näiteks perekondlike kohustuste ja elu puudutavate plaanide, sealhulgas laste kasvatamise ja kutsealase arengu eesmärkide hindamist ja arvessevõtmist ning soolise võrdõiguslikkuse edendamist. Paindlik töökorraldus võib märkimisväärselt parandada lapsevanemate töö- ja eraelu tasakaalu, võimaldada neil tööturul aktiivselt osaleda ning pere- ja tööeluga paremini toime tulla. Sellega peavad kaasnema taskukohased, kättesaadavad ja kvaliteetsed alushariduse ja lapsehoiu ning pikaajalise hoolduse teenused.

Teine oluline aspekt on sooline võrdõiguslikkus. Lapsevanemate ja perekondade toetamisel on oluline soodustada naiste ja meeste võrdset osalemist hooldus- ja majapidamiskohustustes ning tõhustada töökohapoliitikat, et see vastaks väikelapsi kasvatavate naiste ja meeste individuaalsetele vajadustele ja olukorrale, võimaldades neil seega oma püüdlusi ellu viia. See hoiab ära ka hoolduskohustustega isikute varajase lahkumise tööturult.

Lisaks töö- ja eraelu tasakaalule on peresõbraliku keskkonna loomiseks äärmiselt oluline ka taskukohase ja inimväärse eluaseme kättesaadavus ja sellele juurdepääsetavus. See aitab suurendada turvatunnet ja paneb aluse perekonna loomisele. Näiteks võivad sihipärased, eelkõige tagastamatus vormis eluasemetoetused kahtlemata aidata seda eesmärki saavutada, kui neid kombineeritakse struktuurimeetmetega, millega tagatakse taskukohaste, inimväärsete ja kestlike eluasemete pakkumine ja kättesaadavus.

Demograafiliste muutuste probleemiga tegelemisel on kesksel kohal perekondade finantsstabiilsus, aidates kõrvaldada demograafiliste muutuste algpõhjusi ning kohaneda samal ajal uute oludega. Hästi kavandatud maksu- ja hüvitissüsteemid tagavad, et üksikisikud on tasustatud tööle asumisel rahaliselt paremas olukorras. Lapsetoetused on samuti üks viis, kuidas toetada perekonna loomist ja rahaliste takistuste ületamist individuaalsete elu puudutavate plaanide täitmisel.

Meetmed, mille eesmärk on soodustada vajadustel põhinevat töö- ja eraelu tasakaalu, edendada soolist võrdõiguslikkust, toetada taskukohase eluaseme kättesaadavust ning tagada perekondade finantsstabiilsus ja majanduslik sõltumatus, on suunatud sellele, et vanematel oleks lihtsam saavutada oma püüdlusi saada lapsi ja täita töölaseid eesmärke. Vähendades rahalisi ja sotsiaalseid tõkkeid, on nende poliitikameetmete eesmärk soodustada majanduskasvu, leevendada lapsevanemate majanduslikku survet ja luua stabiilsed tingimused laste kasvatamiseks kõigis ELi liikmesriikides.

Noorte ja vanemate põlvkondade kasutamata potentsiaali avamine

Praeguste pakiliste demograafiliste probleemidega toimetulemiseks saame kasutada ka nii nooremate kui ka vanemate põlvkondade tugevaid külgi. Nagu on rõhutatud demograafia poliitikavahendites, on nooremate ja vanemate rühmade tööturupotentsiaali kasutamine olnud ja saab ka edaspidi olema üks tõhusamaid meetmeid demograafiliste muutuste mõju leevendamiseks. Samal ajal on üha rohkem vaja ühendada erinevaid põlvkondadevahelisi olusid ja edendada vabatahtlikku koostööd, mis lihtsustab vanemate hoolduskohustusi.

Lisaks on vaja kasutada nii nooremate kui ka vanemate inimeste oskusi ja potentsiaali, keskendudes haridusele, ümberõppele ja paindlikele tööhõivevõimalustele, et kohaneda demograafilise olukorraga, suurendada majanduslikku vastupanuvõimet ja edendada põlvkondadevahelist solidaarsust kogu ELis. Nooremad põlvkonnad saavad pakkuda uusi vaatepunkte, panustada tehniliste oskustega ja pakkuda lastele haridusalast tuge, andes vanematele rohkem aega keskenduda oma rollile. Programmid, mis võimaldavad noortel täiskasvanutel isikliku ja tööalase arengu kõrvalt vabatahtlikult suhelda peredega, kes vajavad juhendamist, lapsehoidu või mentorlust, võivad praktilise ja emotsionaalse abi pakkumisega vähendada lapsevanemate igapäevast koormust.

Samal ajal on vanemal põlvkonnal rikkalik elukogemus, mis võib tuua suurt kasu noortele peredele. Selliste põlvkondadevaheliste algatuste ja tegevuste loomine nagu haridus- ja õppeprogrammid, vabatahtlike võrgustikud või vabatahtlik ja paindlik osaaajaline hooldustegevus pensionäride poolt, võib anda vanematele täiskasvanutele võimaluse tegutseda mentorite, abiliste ja hooldajatena. See ei rikasta mitte ainult pereelu, vaid annab üksildust tundvatele vanematele täiskasvanutele ka eesmärgitunde.

Kõik need meetmed ja jõupingutused koos võivad luua toetava kogukonna, mis põhineb põlvkondadevahelisel dialoogil ja solidaarsusel ning kus iga põlvkonna potentsiaal aitab kaasa sidusale ühiskonnale, jagades lapsevanemaks olemise koormust viisil, mis toob kasu kõigile.

Ministritel palutakse eespool toodut silmas pidades arutada järgmisi suunavaid küsimusi.

- *Kuidas saame toetada noori, et nad saaksid täita oma isikliku kutsealase arengu ja perekonna loomisega seotud püüdlusi?*
- *Millised meetmed võivad aidata veelgi toetada lapsevanemate, eelkõige väikelaste vanemate vajadustel põhinevat töö- ja eraelu tasakaalu?*
- *Kuidas saavad põlvkondadevaheline solidaarsus ning noorte ja vanemate põlvkondade kasutamata potentsiaali avamine aidata kaasa lapsevanemate töö- ja eraelu tasakaalule demograafiliste muutuste kontekstis?*
